

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET LAPJA

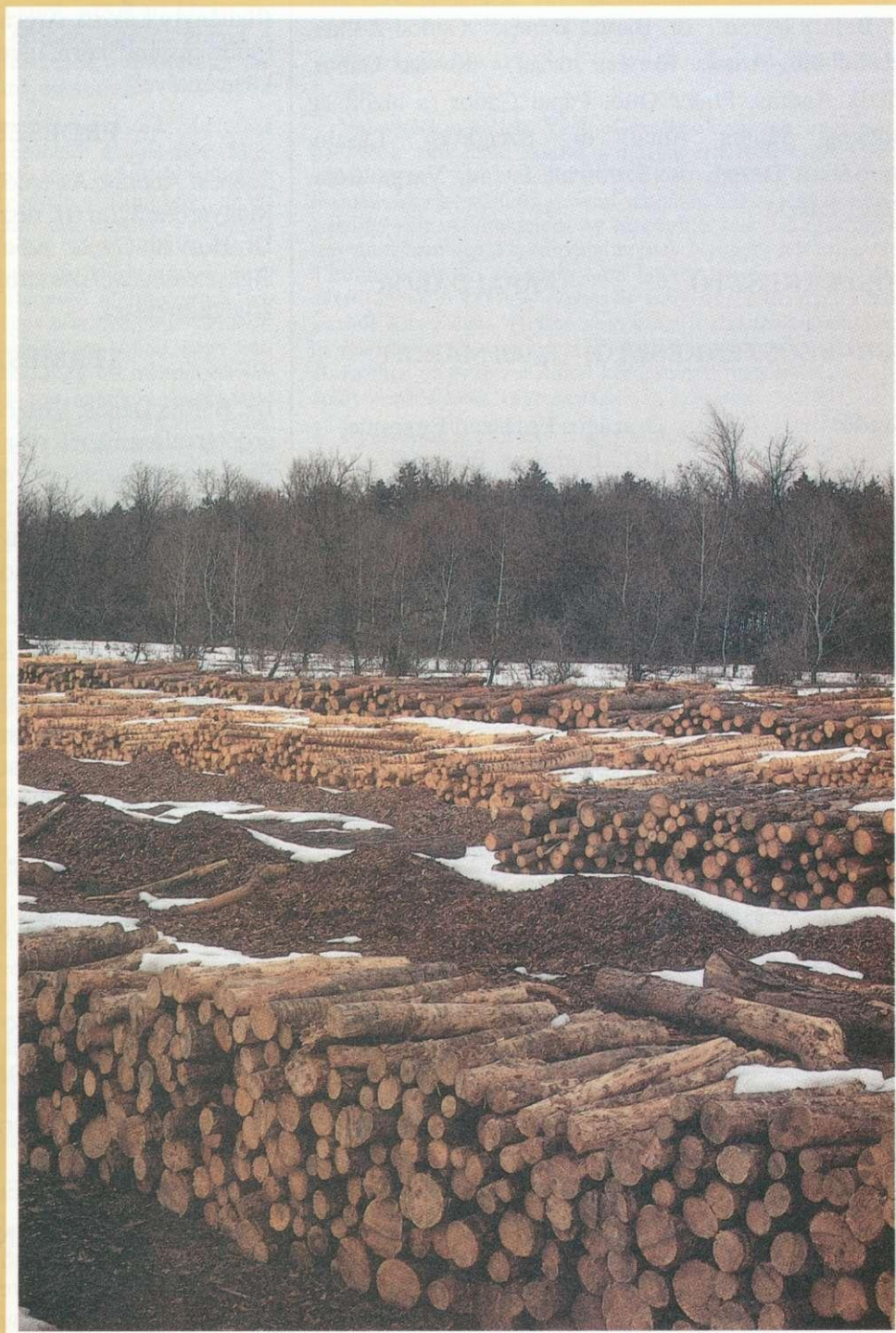
ALAPÍTVÁ:
1862-BEN

Főszerkesztő:
PÁPAI GÁBOR

1998. FEBRUÁR

CXXXIII. évfolyam

Erdészeti Lapok

Az Országos Erdészeti Egyesület
folyóirata
CXXXIII. évfolyam 2. szám
(február)

A Szerkesztőbizottság tagjai: Apatóczky István,
dr. Balázs István, dr. Bartha Dénes, Gencsi Zoltán,
dr. Góbbölös Antal, Kertész József, Kovács Gábor,
Mizik András, Pintér Ottó, Pápai Gábor (a bizottság
elnöke), Sántha Antal, dr. Szendrődi László,
dr. Szikra Dezső, dr. Szodfridt István, Varga Béla,
Vaski László

FŐSZERKESZTŐ: PÁPAI GÁBOR

TERVEZŐSZERKESZTŐ: SÁGI MARGIT

Kiadó: Országos Erdészeti Egyesület
1027 Budapest, Fő u. 68.

Felelős kiadó: Dr. Szikra Dezső

Szerkesztőség: 1027 Budapest, Fő u. 68.

Telefon/fax: 201-7737

Mobil: 06-30-715-255

Nyomdai munkák: Csathó és Társa
Nyomdaipari Kft.
Eger

Felelős vezető: Csathó Emil

A kézirat lezárva: 1998. január 30.

Terjeszti: az Országos Erdészeti Egyesület. Felvilágosítást a lappal kapcsolatban az Egyesület ad (1027 Budapest, Fő u. 68.). Megjelenik havonta.

A címlaphoz: Eladatlan készletek

Fotó: Pápai Gábor

TARTALOM

ERDÉSZETI POLITIKA

Pápai Gábor: Beszélgetés Madas Andrással	33
Dr. Balázs István: Írom a magamét	35
Dr. Somogyi Zoltán: Gyorsuló fanövekedési trendek Európában (II. rész)	37
Moskovits Pál – Szulcsán Gábor: Nemzetközi Erdészverseny Sopronban	39
Reményfy László: Arccal az erdő felé (politikuskaink, kormányunk a választások közeledtével)	40

ERDÉSZETI KUTATÁS

Szepesi András: Az erdők állapota Magyarországon (II. rész)	41
Dr. Horváth Gyula: A bakonyi bükkösök álgesztettségével összefüggő ökonómiai következtetések	44

TERMÉSZETVÉDELEM

Dr. Bartha Dénes: Veszélyeztetett erdőtársulásaink (II. rész)	46
Szakács László: 80 éve elindult az első gőzös a csömödéri erdei vasúton	48
Dr. Náhlik András: Vadkárok az erdőgazdaságban – a vadragás és vadkár összefüggései	49

ERDŐKERÜLŐBEN

Dr. Járási Lőrinc: Adatok a MÁLLERD tevékenységéről (III. rész)	51
Könnnyű István – Sári Zsolt: Biztató eredmények	55
Dr. Hajdu Gábor: Egy magánbirtokosnál Brazíliában (II. rész)	57
Csányi Sándor: Százféle erdők ezernyi gazdagsága	59
Gácsi Zsolt: Tanulmányút Svédországban	60

KÖNYVESPOLC

EGYESÜLETI HÍREK

CONTENTS

Dr. Z. Somogyi: Accelerating growth trend of European forests (II.)	37
A. Szepesi: Health of European forests (II.)	41

INHALT

Dr. Z. Somogyi: Den Trende für sich beschleunigende Baumwuchs in Europa (II.)	37
A. Szepesi: Waldzustand in Europa (II.)	41

Beszélgetés Madas Andrással

Az elmúlt évben ünnepelte nyolcvanadik születésnapját Madas András, a magyar erdészet sorsának alakulását évtizedeken át meghatározó egyénisége. Életútját nemcsak a családi erdésztradíció, hanem, mint valamennyi-ünkét, meghatározta a viharos évszázad, melyben hajózni nem volt veszélytelen. Márpedig hajózni szükséges.

Mindenekelőtt az Erdészeti Lapok nevében kívánom, hogy Isten éltesen sokáig, erőben, egészségben. A nyolcvan év alatt melyek voltak azok a döntések, melyek alapvetően meghatározták sorsodat?

Az első Kárpátaljához kötődik. 1944-et írtunk. Az orosz csapatok már ellenállhatatlanul özönlöttek nyugat felé. Mindenki pakolt, lóra, kocsi, vasútra, ki mire tudott, és menekült Budapest felé. 1944 áprilisában foglaltam el Szinevéren az erdőgondnoki állást, amikor az elődöm már elment. Valamiféle dac fogott el. Egyszerűen nem akartam otthagyni a munkahelyemet, ahol valamennyien tisztességesen dolgoztunk, munkát adtunk a lakosságnak, elláttuk alapvető élelmiszerekkel, bakancssal vagy bocskorral, tisztességes bért fizettünk – erdész-kedtünk ki-ki a maga posztján. Nem hittem abban, hogy bármiféle bajunk eshet. Azt gondoltam, hogy ott mondjanak ítéletet felettem, ahol dolgoztam. Hát mit mondjak, kockázatos vállalkozásba kezdtem, mert a falu színtiszta ruszin volt. Fialat voltam, és nekem valahogy mindig jobban tetszett az árral szemben való úszás, mint a sodródás.

Persze akkor nem tudtam felmérni, hogy ez az ár oly hatalmas, hogy elsodor mindent. Tisztességet, igazságot, országot és a fél világot fél évszázadra. Tehát maradtam, várva az íté- szeket.

Akkor még nem ismertem Áprily Lajos Pisztrángok kara című versét, de most utólag tudatosult, hogy valami ilyesmi dolgozott bennem.

*Erőnket lassú víz apasztja,
heves fény s emberszó zavar.
Rég volt, mikor a sík folyóig
lesodort a vak zivatar.*

*Szakadó felhők záporától
árrá dagaadt a patak-ér,
s az áradástól meg nem őrzött
sem kőodú, sem part-gyökér.*

*Azóta úszunk, folyton úszunk
a vízzel szembe, cél iránt,
utunkat malmok torlaszolja,
a zuhogó súly visszaránt.
Halászsas-árnyék hull a vízre,
ravasz törrel kísért a gát.
Búvóhelyen töltjük a nappalt
s megvárjuk a hűs éjszakát.*

*Azóta minden éjjel úszunk:
futunk a tikkadás elől,
havasra fel, hol mély az erdő
s forrás-ízű a patak-öl.*

Ez a pisztrángkényszer filozófia határozta meg döntéseidet?

Igen. Mindig a nehezebbet választottam. És utólag azt kell mondjam, jól tettem. Így a sorsom alakulásának nehezebb részét könnyebben elviseltem. Mert tisztességre ide, a ruszin mun-

kasok mellett való kiállása oda, az NKVD-s tiszt Szinevéren azzal zárta le a kihallgatást, hogy „Önt el kellene engednem, de nem tehetem...” Oda lett az igazság, s már semmi nem számított, csak a győztes joga, mely számomra 3 éves fogságot jelentett az Uralban.

Mivel úgy éreztem, hogy részben magam választottam e kényszerű rabságot, jobban is bírtam, mint sok fogolytársam. Megtanultam oroszul, így elég jó kapcsolatot sikerült kiépítenem fogvatartóinkkal, ami segített abban, hogy lelket öntsek társaimba. Túléltem, hazajöttem.

Visszagondolva, itthon sem volt megnyugtató a helyzet.

Választanom kellett. Vagy ellenzékbe maradok, vagy azokkal tartok, akik tenni akartak a magyar erdészetért. Az utóbbit választottam. Az ár sokakat elsodort nyugatra, vagy itthon passzivitásra készítetett; az árral szemben úszás sokkal bonyolultabbá vált. A történelem azt bizonyítja, hogy az igaz ügyért folytatott harc végül eredményt hozott. Nyugodt lelkiismerettel állítom, hogy aki lélekben nem hódolt be, és valóban tenni akart, annak sokkal nehezebb, és valóban mindennapi küzdelemből állt az élete. Hiszen nem azzal foglalatostkodtam, hogy hogyan élem túl, hogyan maradhatok az asztalomnál, hanem elsősorban az erdészet döntő kérdéseinek megoldása, a nagyarányú erdőösztések végrehajtása volt a fontos.

Gyanítom, ez az érv ma is elhangzik.

Az lehet, de ne felejtjük, hogy az ötvenes évek erdész-társadalmá sokkal egységesebb volt, mint a mai. Talán a jelenlegi széthúzás magyarázata abban rejlik, hogy „a szakmáért teszem” érvelés mögött nemegyszer felismerhető az anyagi érdek, a pozícióféltés.

A legkeményebb időkben politikai vezetők megállapítása volt, hogy két társaság van, akikkel nem lehetett mit kezdeni, mert szerették a szakmájukat és egységesekek. Ezek a vízesekek és az erdészek voltak. Az egység hallatlanul fontos dolog. Az egységes fellépés viszont azzal kezdődik, hogy elfogadjuk valakit, vagy valamit vezérnek, vezérelvnek. És ha elfogadtuk, azt támogatni kell tevőlegesen is. Vagy ha nem értünk egyet – mert ez is lehet – legalább ne támadjuk hátba. Többször hallottam mostanában, hogy belső szakmai nézeteltérést, nem egymással vitatnak meg, hanem külön-külön – mennek a miniszter(ek)hez, tőle(ük) várva a megoldást, amit maguk között kellett volna elrendezniük.

Óriási feszültséget okoz – és ez nemcsak az erdész szakmában – az anyagi juttatás hallatlan szélsősége is. Persze erről nem a kollégák tehetnek.

Nagyon hiányolom, hogy a szaksajtóban nem nagyon írnak a vezető beosztásban lévők elemző, iránymutató írásokat. Mintha félnének kimondani a nyilvánosság előtt azt, amit gondolnak. Pedig teljes határozottsággal állítom, hogy addig, amíg a szakma nem fog a legfontosabb kérdésekben azonos irányba húzni, az erdészek hátrányban lesznek.

Mire gondolsz?

Nyugdíjas éveim alatt számos felkérést kaptam előadások megtartására, szakvélemények megírására, a törvény-előkészítések során elemzésre, szaktanácsadásra.

Ebből arra következtettek, hogy még nem írt le a szakma, és az a több évtizedes tapasztalat – s itt nem csak a szakmai kérdésekre gondolok – most is hasznosítható. Mert ez sok esetben morális kérdés. Az erdő élete, a benne végbemenő folyamatok nem sokat változnak az elkövetkezendő 100 év alatt. Tehát van egy biztos pontunk. A fő kérdés ma a termé-

szetvédelemmel és a társadalommal való együttműködés. Természetesen ezt az együttműködést nem úgy értem, hogy várjuk, míg velünk működik együtt valaki, hanem nekünk kell keresni és felajánlani a szakmailag is védhető kompromisszumokat. Az erdészek által működtetett erdészeti erdei iskolák gyarapodó száma jelzi, hogy egyre többen felismerik a nyitás fontosságát. Nemrég láttam az Egyesület filmjét, melyet sokan támogattak. Ha sikerül ehhez hasonló alkotásokat az iskolákba eljuttatni, gyökeresen meg fog változni a jelenlegi társadalmi megítélés.

Teljességgel helytelen, sőt káros az a nézet, hogy X-szel vagy Y-nal azért nem beszélék, mert azzal nem lehet tárgyalni. Ilyen nincs. Mindenkiel lehet beszélni, csak szándék és megfelelő érvrendszer kell hozzá.

■ A nagy kérdés, hogy hol legyen a kohézió?

Hát igen. Úgy egészen biztos, hogy nem fog menni, ha mindenki körömszakadtáig védi az igazát. Azt el kell dönteni, hogy a kőtáblás szakmai alapelveken és a természet törvényein nyugvó, rugalmas, és a ma lehetőségéhez alkalmazható programot ki vagy kik készítik el. Az másodlagos, hogy az Egyesület, az Egyetem, az FM vagy az Akadémia gondozza a feladatot. A lényeg az, hogy meg kell oldani. Viszont a mulasztás felelőssége mindenkit terhelni fog. Ha nem most, hát tíz vagy húsz év múlva. És ezt a felelősséget úgy gondolom, nem szívesen vállalja magára senki. De azt nyolcvanéves tapasztalatom alapján biztosan mondhatom, hogy a felelősséget egyszer valakinek vállalnia kell.

A fő probléma az, hogy kevés a kezdeményezés. A hozzáállás, hogy nem kezdeményezek, mert abból nem lehet baj. A mai forrongó világban a határozott vélemény több, mint kockázat. Pedig a szakma jövője a tét. A pénzszemlélet kezd uralkodni. Az egyes részvénytársaságok vezetésében a bankok képviselői lesznek túlsúlyban, és ez a szemlélet értelemszerűen csak rövid távú érdekeket szolgálhat.

■ Való igaz, hogy a számtalan szakmai rendezvényen előadások sora hangzik el a diagnózisról, de a terápia sokszor ellentétesen fogalmazódik meg.

Ha ez a felismerés a szakemberekben tudatosul, remény van arra, hogy kilábalunk a jelenlegi igencsak nehéz helyzetből. A legfontosabb, hogy ne azt nézzük, hogy ki mondja, hanem, hogy a szót milyen érdekek vezérik. Nekünk erdészeknek a természet törvényszerűségeinek figyelembevételén kívül van még egy – az élet próbáját többszörösen kiállt – erősségünk, a selmeczi szellem.

■ Már megbocsáss, de ez úgy hangzik, mint a francia forradalom hármas jelszava: Szabadság, Egyenlőség, Testvériség.

Az lehet, de hiszem, hogy a lényeg ebben keresendő. Szabadságot a szakmai alaptételeknek. Egyenlőséget a társadalmi elvárások alapján szakszerűen végzett erdőgazdálkodásnak és természetvédelemnek. Testvériséget az erdész, természetvédő és vadász társadalommal. Másként ez nem megy, függetlenül attól, hogy – a politikai ráhatástól függően – rövid távon kinek jut a vezető szerep; bár az erdész látja át értelemszerűen a legfontosabb összefüggéseket.

■ Most viszont úgy tűnik a selmeczi szellem egyre inkább palackjába záródik, mert fogynak az Aladdinok, akik e szellem igazi arculatát érvényesítenék. Ráadásul e szellem barlangjában, a Soproni Egyetemen is ez ügyben meglehetősen aránytalanul tapasztható.

Ismétlően csak élettapasztalataimat tudom érvként felhozni. A túlerő ellen csak mértéktartó és próbákat kiállt érvekkel, bizonyítékokkal lehet felvenni a versenyt, vagy most már küzdelmet. Ez pedig az az erkölcsi alap, melynek hagyománya azért él Sopronban. Az Egyetemen a Selmeci Társaság, amely a biztos pont. A Soproni Egyetem úgy tűnik végleges válasz-

táshoz érkezett. Vagy úgy halad tovább, ahogy eddig, és akkor – legalábbis a selmeczi szellem nézőpontjából – szétesik. Vagy egyetemi filozófiáját értékelve átalakul egy európai – mondhatnám az emberiség jövőjét szolgáló – „zöld egyetemé”. És ehhez minden adottsága megvan. Az erdészek képzésük során elsajátítják az erdő társadalmi elvárásainak s egyben tartamos művelésének tennivalóit, a közigazdász a szociális piacgazdaság ismereteit, a pedagógus az ezzel összefüggő kérdések oktatásának tudományát. Ezzel a Soproni Egyetem Európában egyedülálló szellemiségű oktatási intézmény lehetne, mely hiszem, hogy a jövő kérdéseire megközelítőleg biztos választ adó mérnököket adhatna a világnak.

■ Hallgatva érveléseidet önkéntelenül is eszembe jut a mai ötvenesek sokszor felemlgetett panasza, hogy „mi vagyunk az átlépett korosztály”, amelyiket a ti korosztályotok nem engedett szóhoz, pozícióhoz, de talán még egy szakkönyv megírásának és főleg kiadásának lehetősége is bonyodalmakkal járt. Úgy érzem, nem tanulhattuk meg az érvényesülés becsületét, természetes módját. Szolgalelkűek lettünk, s most nehezen boldogulunk a ránszakadt szabadsággal. Hiányzik az „erdőből” a vágásérettség előtti korosztály húzó, összefogó ereje.

Okfejtésed teljesen új nekem, s így ezzel a felvetéssel most találkozom először. De ha belegondolok, sok igazság van benne. Mi arra nevelődünk, hogy önállóan döntsünk.

Az igaz, hogy ettől a jogától az elmúlt ötven év megfosztotta a felnövekvő generációt. De szerintem a helyzet 1990 után rosszabb lett. Egzisztenciálisan kockázatosabb a véleményalkotás. No, de erről már beszélünk.

■ A fanövedék a statisztikák szerint – legalábbis Európában – halmozódik, a felhasználás nem követi e növekedést. Ez a folyamat vajon nem azt eredményezi-e, hogy nyugodtabb, természetbarátibb erdőhasználatot kell követni a szakmának? Felkészültünk-e a folyamat erdészeket érintő kezelésére?

Nincs új a nap alatt. Az ötvenes évek végén a Barlay-féle elgondolást alapul véve, Halász Aladárral kidolgoztunk egy koncepciót. A feldolgozást kell fejleszteni. Né nyersanyaggal kereskedünk. De az nem megy, hogy például privátizáljuk a papírgyárakat, a vevő pedig leállítja a gépeket, s fejlesztés helyett behozza az egyéb helyen termelt papírt, majd benyújtja a számlát. Mi pedig fizetünk. Ezen a téren konkrét elképzeléseket kellene letenni a Kormány asztalára.

■ A közjóléti beruházások állapota és az ez irányú pénzforrás is igencsak elmozdított, mondhatni elapadt.

Hát ez elég nagy baj. A környezetvédelmi és a szociális célokat szolgáló erdőgazdálkodás gyakorlata fel fog értékelődni. Erről írt legutóbb a NATURÓPA az Európa Tanács lapja. Erre is fel kellene készülni, legalábbis a fejekben, hogy adott esetben kiértékelt elgondolásokkal állhassunk elő. El fog jönni az idő, hogy az egyes erdőkből kitermelt faanyagot tanúsítványval kell ellátni. Az, melyet nem természetesen erdőgazdálkodással nyertünk, adózni fog, amelyik minősített, az adómentességet fog élvezni. Természetesen e kategóriának nincs köze a faanyag minőségéhez. Ezen a téren nekünk nem lesz sok félnivalónk. És ez is egy újabb ok, hogy a természetvédőkkel összebéküljünk. Le kell ülni tárgyalni. Ökoszociális piacgazdasági szemléletű kell hogy legyen az erdőgazdálkodás. Természetesen ehhez az erdészeknek meg kell nyerni a társadalmat, hogy mögénk álljon, hiszen ehhez pénz is kell. Éppen ezért mindent meg kell tenni ahhoz, hogy a társadalom megértse szándékainkat.

■ Köszönöm a beszélgetést.

Pápai Gábor

Írom a magamét!

Szakmánkat alapvetően érintő és a jövőjét befolyásoló törvények jelentek meg. Mindenki tudja, hogy rövidített nevükön: az erdőtörvény, a természetvédelmi és a vadászati törvény [pontosítva: az erdőről és az erdő védelméről szóló 1996. évi LIV. törvény (továbbiakban: erdőtörvény), a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. tv. (a továbbiakban természetvédelmi tv.) és a vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászatról szóló 1996. évi LV. tv. (a továbbiakban: vadászati törvény)].

Vettem a bátorságot és a fenti törvényeket, azok végrehajtási rendeleteinek megjelenése előtt és után egymás mellé raktam, összehasonlítottam és az összevetés eredményéről született gondolataimat leírtam, ha nem is kifejezetten valamilyen logikai sorrendben, de ahogy a paragrafusok következtek egymás után.

Néhány kiragadott témacsoport szerepel a következőkben azzal, hogy a Magyar Tudományos Akadémián elhangzott egyik előadáson: „egy törvény annyit veszít súlyából, mint amennyi az általa nem rendezett kérdések száma”, felvetésre is talán választ tudok adni.

A gondolatok fő témáját úgy fogalmazhatnánk meg, hogy: A kincstári erdővagyon-gazdálkodás mozgásterét az új törvények keretei között. Az első résztema így szól:

Az új törvény legfontosabb erdőállomány-gazdálkodási előírásai

Az új törvény és végrehajtási rendeletének legfontosabb célja, hogy az erdő fennmaradjon, gyarapodjon. Olyan módon és ütemben kerüljön sor használatára, igénybevételére a jövő nemzedék számára is fennmaradjon. Ennek vezérmondata a tartamos (fenntartható) erdőgazdálkodás folytatása. Mondhatnánk azt is, hogy ez a gazdálkodás akár 200 évet is átfoghat, mert 100 év alatt az elődeink által létesített erdővel foglalkozunk, de a mai munkákkal 100 évvel későbbi utódainknak is létesítünk erdőt, jót vagy gyengébbet, de mindenképpen találkozónának munkánkkal. Fontos, hogy az éves folyónövedék mértéke alatt legyen a kitermelt fatömeg, átlagos megítélésben, hiszen ez rendkívüli mértékben függ az erdők korosztály-viszonyaitól. Akkor jelenleg a tartamos erdőgazdálko-

dás alapelvét betartjuk, miután a rendszerváltás előtti néhány évben évente kitermelt 8 millió bruttó m^3 helyett az utóbbi években az 5,6-6,6 millió m^3 között mozgott a magyar erdőkből évente kivágott fatérfogot. A éves folyónövedék viszont 11,3 millió br. m^3 .

A legfontosabb erdőállomány-gazdálkodási előírás éppen ez a szabályozás, ami azért lehetne több is, mivel most meg ott tartunk, hogy az üzemtervi lehetőségétől jócskán elmarad a fakitermelés térszáma, miután országos átlagban 79%-ot ér el. Tehát lábon marad kitermelhető faanyag, ami természetesen gyarapítja az élőfatömeget. Jelentős az erdeinkben lévő élőfakészlet. Számítógépes kimutatás szerint 314 millió br. m^3 . Gondoljunk csak bele, mekkora érték ez. Ha csak a legalacsonyabb tűzifa árral, a 3000 Ft-tal szorozzuk, az is 942 milliárd forintot jelent.

Eltévelyegtünk az eredeti címtől.

Érdemes még annyit megjegyezni, miszerint szakmai törvényünk három alappilléren nyugszik.

Egyiket címében viseli: az erdő védelmét tekinti elsődlegesnek. Ez a filozófiája.

Második: szektorsemleges (sokak szerint viszont nem piacsemleges!) azonos követelményeket szab bármely tulajdonos számára, apró eltérésekkel (pl. a faültetvényről szóló rész).

És a harmadik: közérdekkel összhangban szabályozza az erdőgazdálkodást.

Az erdőállomány-gazdálkodási előírásokról

Ezt hét terv kötelező elkészítésével szabályozza. Fontossági, azaz hatáskörét tekintve, ezek a következők.

Körzeti erdőterv: tízéves időtartamú, földművelésügyi miniszter adja ki, erdőrészekig megy le, vagy inkább onnan épül fel, kötelező előírást tartalmaz, és folyamatosan készülnek az ország erdőterületeire.

Tízéves erdőgazdálkodási üzemterv (erdőterv): a tulajdonos, az erdőgazdálkodó csak ennek alapján gazdálkodhat. Lebontott körzeti erdőterv, vagy a körzeti erdőterv egymásra rakott üzemtervekből áll.

Éves erdőgazdálkodási terv: lényeges eleme, hogy az erdőgazdálkodó-tulajdonos ebben a tervben jelölheti meg, mikor, melyik évben akar hasznóvéltelet az erdejéből az üzemtervi cikluson belül. Ez nem szabatoság, hanem kicsit több szabad választási lehetőség a gazdálkodó számára még olyan mértékben is, ahogy a fapiacváltozást esetleg követni tudja – megadott keretek, határok között – a fahasználatok végrehajtási idejét tekintve.

Fontos előírás, mely szerint a felsejolt három, fő erdőállomány-gazdálkodási tervben az Országos Erdőállomány Adattár adatait kötelező felhasználni.

További – egyéb tervek

Egyszerűsített üzemterv: új fogalom és tervforma, a faültetvények és a 6 ha alatti szórványerdők esetében használható, alkalmazható. Nyomtatványai elkészültek.

Erdőtelepítési-kivitelezési terv: Nevében hordja tartalmát, akkor kell elkészíteni, ha valahol új erdőt kíván telepíteni, létesíteni a földtulajdonos.

Erdősítési terv: erdőszerkezet-átalakítás esetén kötelező az elkészítése. Eddig ezen tervszó alatt mást értünk. (Erdőtelepítés kivitelezése.)

Fásítási-kivitelezési terv: ez lehet egyszerű bejelentési forma, vagy egyszerűsített fásítási tervforma, a közzétett nyomtatványok elkészítésével, kitöltésével.

A tervkészítés szabályai nem ezen frás témája, csak annyit jegyzünk meg, hogy a körzeti erdőterv kivételével valamennyinek az elkészítéséről (elkészítettségéről) az erdőgazdálkodó köteles gondoskodni, és a másodiktól a hetedikig az erdőszeti hatóság hagyja jóvá.

Az erdőállomány-gazdálkodás előírásai közé tartoznak a felsorolászerűen leírt alábbiak is:

– a természetes (őshonos) és természetközeli erdőtürsulások visszaállítása szükségessége;

– a természetes elegyfajok megőrzésére kell törekedni;

– körzeti és országos hozamszabályozás elkészítéséről a minisztérium gondoskodik;

– az erdőfelújítást a véghasználat befejezését követő két éven belül meg kell kezdeni és a végvágást követő év végétől számított második év május 31-éig be kell fejezni;

– előtérbe kell helyezni a folyamatos borítottágot és készletgazdálkodást biztosító száraló üzemmódú fakitermelést.

Ezek a fogalmak a szakemberek számára pontos eligazodást adnak, míg az új erdőtulajdonosok igyekezzenek megtanulni és erdőszeti szakember közreműködésével megismerni, de legfőképpen alkalmazni, betartani, végrehajtani.

Nem vitás, erdőállomány-gazdálkodást befolyásoló szabályozás a tarvágások területi korlátozása. Mégpedig úgy rendelkezik a törvény, hogy sík vidéki és dombvidéki erdőterületen 10 hektárnál, hegyvidéki területen 5 hektárnál nagyobb területű végvágásos tar-

vágást nem szabad végrehajtani. Ez alól, hegyvidéki területen kivételesen engedélyezhető 5 ha-nál nagyobb területű tarvágás. Azonban ezt a természetvédelmi törvény védelem alatt álló területeken még szigorúbb keretek közé szorította, nevezetesen, többek között felújító vágást követő végvágás összefüggő kiterjedése az 5 hektárt nem haladhatja meg, vég- és tarvágáshoz kapcsolódó állományban tar- és végvágás csak az erdőfelújítás befejezettsége után engedélyezhető stb.

Az erdőtervény még annyit rögzít, hogy hullámtéri területen a töltés és a folyó közötti egybefüggő felújítatlan vágásterület nem keletkezhet.

Akad már most ezen szabályozásokkal kapcsolatban gyakran vita és észrevétel szakmai berkekben, főleg a természetvédelmi korlátozások miatt (erről nem frunk most), de az erdőtervény 10 hektáros megkötésével szemben is, leginkább az alföldi nyár-, akác-, fenyőállományokra hivatkozással.

Az 1961-től telepített ún. cellulóznyár-ültetvények akár 60-80 hektár nagyságokat is elértek, egy fafajúak, egykorúak és nem szabad egyszerre, csak tíz hektáronként levágni. A faanyag, csúcshárpadást mutatva, ezen 6-8 év alatt (ennyiszor 10 hektár) akár tönkre is mehet – mondják.

Mi meg azt mondjuk, hogy ilyen nagy, összefüggő nyárállományokat úgy kell letermelni, hogy felosztják tíz hektáros sávokra és minden páratlan sávot gyakorlatilag egyidőben, a páros sávokat meg a következő évben (években) lehet kitermelni. Egy ilyen tanácskozáson az egyik jónevű üzemtervezési szakember (irodavezető) azt mondta, hogy „egy sörét megmondom a megoldást”. Még nem árulta el, igaz még a sört sem fizettük ki, na meg nem áruljuk el, ki volt a szakember. (Pl. erdőszerkezet-átalakítás esetén nincs ilyen korlátozás stb.)

Szóval van törvényes megoldás.

Nehezebb az ügy a természetvédelmi előírás betartásánál, mert bizony így saktáblaszerű tarvágásos területek alakulnak ki, amelyek csak egy sarokponton kapcsolódnak egymáshoz.

Ha valaki még behatóbban tanulmányozza az erdőtervényt és végrehajtási rendeletét, talál még további erdőállomány-gazdálkodási előírást (pl. vegetációs időben tilos a fakivágás, csak kivételesen stb.), de én ezeket gondoltam e rövid írásban megemlíteni.

Dr. Balázs István

Az 1997. decemberi FM miniszteri sajtótájékoztató elhangzottakból

Az 1998. évi agrártámogatási rendszer

Az 1998. évi agrártámogatási rendszer „Az erdővédelem és az erdőgazdálkodási tevékenység támogatása” szakmai részanyagát elkészítettük, valamint az erdőgazdálkodókat is érintő egyéb támogatási jogcímekre vonatkozó javaslatokat tettünk. A rendelettervezet alapján úgy érezzük, hogy az ágazat által igényelhető támogatások körének bővülése elősegíti – elsősorban a magánerdő-tulajdonosok – gazdálkodási körülményeinek javulását. 1998. évben erdőgazdálkodási célokra 2,1 Mrd. Ft költségvetési támogatás igénybevitelére lesz lehetőség.

Az 1998. évi tervek, egyéb időszzerű feladatok

Az elkövetkezendő időszakban az erdőgazdálkodási tevékenységet elsősorban a szakmai törvények fokozottabb figyelembevételével kell végezni. A természetvédelmi törvény által előírt korlátozások várható hatása, a különféle törvények által előírt fizetési kötelezettségek hatásaként várhatóan csökken vagy azonos szinten marad az adózás előtti eredmény.

Az 1998. évre benyújtott pályázatok alapján 9201 hektár első kivitelű erdő telepítéséhez igényelték támogatást. A központi beruházási költségvetési támogatási forrásigény az 1997. évi determinációval, a közjóléti, erdőszerkezet-átalakítási és a közérdekből indokolt gazdaságtalan erdőfelújítási szándékkal, valamint az 1997-ben kifizetésre nem kerülő 109 MFt összeggel együtt 2539 millió Ft, amelyet növelni kell még a Közmunkatanács Hivatala részére visszafizetendő 128 millió Ft összeggel. Ezzel együtt az 1998. évi igény 2667 millió Ft, az 1998. évre eredetileg tervezett 3,2 milliárd Ft és 1998. évre a költségvetési törvényben jóváhagyott 1,4 milliárd Ft előirányzattal szemben.

1998. év fő feladatai közé tartozik az erdőfelújítási kötelezettségek további csökkentése, amely elsősorban a magánerdő-tulajdonosokat érinti. A szakszerű erdőgazdálkodási tevékenység ellátása érdekében szükségesnek tartjuk a tulajdonnevesítés meggyorsítását.

A fakitermelés volumene várhatóan az ez évi szinten – kb. 4,5-5 millió nettó m³ – alakul, a magánerdő-tulajdonosoknál annak növekedésével számolunk.

Fontos feladatnak tartjuk az erdőfelújítás finanszírozási rendszerének felülvizsgálatát, hatásvizsgálatok készítését és szükség esetén a jelenleg érvényes szabályozás módosítását.